

Sprawozdanie okresowe w sprawie digitalizacji Europy (EDPR) 2016

Sprawozdanie stanowiące uzupełnienie krajowego profilu indeksu gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI)¹

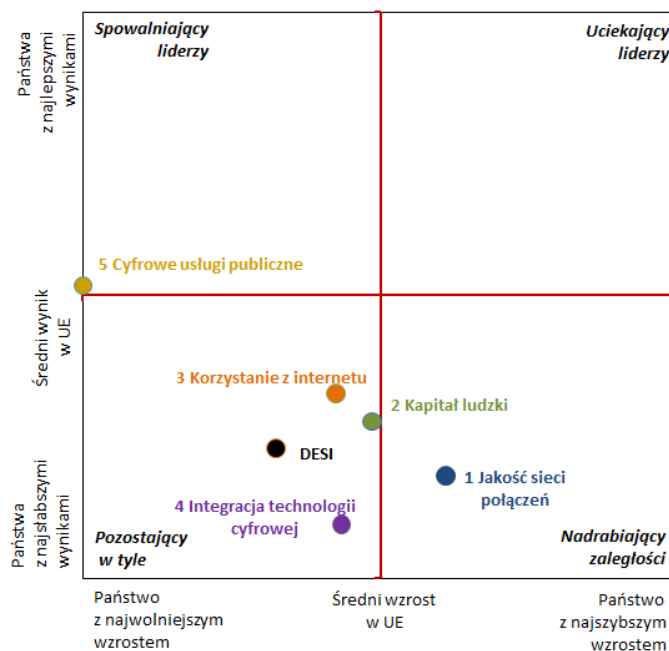
POLSKA

Polska znajduje się na 22. miejscu spośród 28 państw członkowskich UE w opracowanym przez Komisję Europejską rankingu indeksu gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI) 2016² (zob. załącznik). Polska należy do grupy pozostających w tyle³; oznacza to, że wyniki osiągnięte przez Polskę są poniżej średniej UE i poprawiają się wolniej, niż średnia dla całej UE.

Polska osiągnęła umiarkowany postęp w dziedzinach korzystania z internetu oraz integracji technologii cyfrowej. Polska poprawiła swoje wyniki w dziedzinie jakości sieci połączeń. Wysoki poziom rozwoju mobilnych usług szerokopasmowych w ograniczonym stopniu równoważy niskie poziomy zasięgu i rozwoju stałych łącz szerokopasmowych. W odniesieniu do Polski spadły

poziomy cyfrowych usług publicznych i kapitału ludzkiego. Polska przyjęła Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla rozwoju kraju: szerokiego dostępu do szybkiego internetu, efektywnych i przyjaznych użytkownikom e-usług publicznych oraz stale rosnącego poziomu kompetencji cyfrowych społeczeństwa⁴.

1 – Jakość sieci połączeń

W dziedzinie jakości sieci połączeń Polska znajduje się zdecydowanie poniżej średniej UE i dokonuje umiarkowanego postępu. Wynoszący zaledwie 86% zasięg stałej łączności szerokopasmowej daje Polsce ostatnie miejsce w UE. Na obszarach wiejskich nadal ponad 20% gospodarstw domowych nie ma dostępu do stałych łącz szerokopasmowych. Co więcej, jedynie 61% gospodarstw domowych ma dostęp do szybkich stałych łącz szerokopasmowych (średnia dla UE wynosi 71%). Pomimo relatywnie niskich kosztów dostępu do stałych łącz szerokopasmowych, ich rozwój w Polsce pozostaje na niskim poziomie. Jest on jednak w pewnym stopniu równoważony wysokim poziomem rozwoju

¹ Indeks gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI) to złożony wskaźnik opracowany przez Komisję Europejską (DG CNECT) w celu oceny postępów państw UE w kierunku gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego. Konsoliduje on zestaw odpowiednich wskaźników zgrupowanych wokół pięciu aspektów: jakości sieci połączeń, kapitału ludzkiego, korzystania z internetu, integracji technologii cyfrowej i cyfrowych usług publicznych. Dzieli on państwa na cztery grupy: uciekających liderów, spowalniających liderów, nadrobających zaległości i pozostających w tyle. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące DESI znajdują się pod adresem: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

² Profil krajowy DESI dla Polski: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/poland>

³ Pozostałe państwa pozostające w tyle to Bułgaria, Cypr, Czechy, Francja, Grecja, Słowacja i Węgry.

⁴ https://www.polskacyfrowa.gov.pl/media/940/Program_Operacyjny_Polska_Cyfrowa_na_lata_2014_2020_051214.pdf

mobilnych usług szerokopasmowych (5. miejsce w UE). W 2015 r. 13,6% gospodarstw domowych miało dostęp jedynie do mobilnych usług szerokopasmowych. Wysoki poziom rozwoju mobilnych usług szerokopasmowych pokazuje, że istnieje zapotrzebowanie na szybki internet i konieczna jest poprawa po stronie podaży. Co więcej, wielu Polaków korzysta z laptopów i tabletów do łączenia się z internetem poza domem. Bez względu na wysokie nasycenie mobilnymi usługami szerokopasmowymi, zasięg mobilnych usług szerokopasmowych czwartej generacji LTE pozostaje na stosunkowo niskim poziomie (76%). Z tego względu rozwój usług mobilnych nie może w pełni skompensować niekorzystnych skutków powolnego wzrostu zasięgu i rozwoju stałych łączy szerokopasmowych.

Cele Polski w zakresie łączy szerokopasmowych są zgodne z celami określonymi w Europejskiej agendzie cyfrowej (DAE). Środki na finansowanie infrastruktury szerokopasmowej pochodzą z UE⁵ i środków krajowych, a także z inwestycji sektora prywatnego. W 2015 r. Polska zakończyła aukcję na przydział częstotliwości w pasmach 800 MHz i 2,6 GHz⁶. Ostateczny przydział dywidendy cyfrowej w Polsce pomoże przyspieszyć rozwój sieci mobilnych czwartej generacji (LTE), zwłaszcza w problematycznych obszarach. Przegląd przepisów zapewniających łączenie ofert na przydział częstotliwości oraz regulujących udział w aukcji może ograniczyć ryzyko opóźnień przydziału częstotliwości, jednocześnie zwiększając pewność prawa w zakresie procedur przydziału. Polska łącznie przydzieliła 96,1% zharmonizowanych częstotliwości w porównaniu z celami UE. Głównym wyzwaniem stojącym przed krajem pozostaje zasięg stałych łączy szerokopasmowych i ich rozwój, z tego względu istotne znaczenie ma skuteczne wdrażanie Narodowego Planu Szerokopasmowego. Sprawne korzystanie z dostępnych środków finansowych na szczeblu regionalnym i centralnym będzie miało kluczowe znaczenie dla przyspieszenia rozwoju łączy szerokopasmowych, aby osiągnąć cele w zakresie jakości sieci połączeń przyjęte w Europejskiej agendzie cyfrowej. Polska nadal musi dokończyć proces transpozycji dyrektywy w sprawie zmniejszenia kosztów⁷, która może pomóc przyspieszyć rozwój łączy szerokopasmowych.

2 – Kapitał ludzki

W dziedzinie kapitału ludzkiego Polska osiąga wyniki poniżej średniej i dokonuje umiarkowanego postępu. Jedynie 40% obywateli ma podstawowe umiejętności cyfrowe⁸. Jednakże poziom umiejętności cyfrowych wzrasta w grupie osób mających 16-24 lata, gdzie 80% osób ma podstawowe umiejętności cyfrowe. Chociaż poziom absolwentów STEM (nauki ścisłe, technologia, inżynieria i matematyka) w Polsce jest wyższy od średniej UE, liczba specjalistów technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) nadal jest niska wśród osób zatrudnionych. Około 30% Polaków uzyskało umiejętności TIK dzięki kształceniu formalnemu (szkoła podstawowa, średnia, wyższa itp.), ale jedynie 2% napisało program komputerowy.

Polska dostrzegła niedobór umiejętności programowania i planuje zmienić podstawowe programy nauczania szkolnego, aby wszyscy uczniowie uczyli się programowania począwszy od pierwszej klasy szkoły podstawowej. Trzecia oś Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 jest poświęcona kompetencjom cyfrowym. Obejmuje ona „Ramowy katalog kompetencji cyfrowych” i wskazuje działania na rzecz wspierania ich rozwoju. Uwypukla się w niej znaczenie umiejętności cyfrowych dla uzyskania codziennych korzyści i łączy korzystanie z technologii cyfrowych z potrzebami

⁵ Środki funduszy europejskich są dostępne za pośrednictwem Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa”, obejmującego lata 2014-2020.

⁶ Decyzje w sprawie przydziału przyjęto ostatecznie dopiero w styczniu 2016 r., przy znacznych opóźnieniach w porównaniu z wygaśnięciem odstępstwa na przydział pasma 800 MHz w grudniu 2013 r., również ze względu na źle zaprojektowany mechanizm aukcji częstotliwości.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie środków mających na celu zmniejszenie kosztów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej (Dz.U. L 155 z 23 maja 2014, s. 1).

⁸ Na podstawie 4 dziedzin kompetencji cyfrowych: informacja, komunikacja, tworzenie treści i rozwiązywanie problemów.

poszczególnych grup społecznych. Szerokie Porozumienie na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce oraz Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wspierają kształcenie cyfrowe i korzystanie z nowych technologii w Polsce. Ta ostatnia inicjatywa jest ukierunkowana na miasteczka i obszary wiejskie.

Trzecia oś Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 powinna przyczynić się do rozwoju ukierunkowanych umiejętności cyfrowych. Realizowane inicjatywy mogłyby skorzystać z większej widoczności i promocji.

3 – Korzystanie z internetu

W dziedzinie korzystania z internetu Polska plasuje się poniżej średniej UE i osiąga umiarkowany postęp. Polacy nadal mają pewne opory przed korzystaniem z internetu. 65% obywateli regularnie korzysta z internetu (średnia w UE 76%). 27% obywateli nigdy nie korzystało z internetu. Wpływa to na ogólnie niski poziom korzystania z usług internetowych. Nadal nieliczni Polacy czytają wiadomości w internecie, korzystają z bankowości internetowej i uczestniczą w internetowych sieciach społecznościowych. 42% obywateli korzysta z internetu do wyszukiwania informacji o towarach i usługach; ale mniej niż co trzeci Polak zamawia towary przez internet, a zaledwie 11% osób zamawia przez internet usługi.

4 – Integracja technologii cyfrowej

W dziedzinie integracji technologii cyfrowej przez przedsiębiorstwa Polska osiąga wyniki poniżej średniej i dokonuje umiarkowanego postępu. Proces digitalizacji polskich przedsiębiorstw przebiega z opóźnieniem. Na bardzo niskim poziomie utrzymuje się wykorzystanie mediów społecznościowych i usług w chmurze (w tym co najmniej jednej z następujących usług: hostingu danych, oprogramowania w zakresie rachunkowości, oprogramowania do zarządzania relacjami z klientami, mocy obliczeniowych). Tylko co dziesiąte polskie przedsiębiorstwo prowadzi sprzedaż przez internet⁹ w porównaniu do średniej w UE wynoszącej 17%. Ponadto zaledwie 12% polskich przedsiębiorstw zatrudnia specjalistów ds. TIK, a udział specjalistów ds. TIK wśród osób zatrudnionych pozostaje na niskim poziomie (3%; średnia w UE wynosi 3,7%).

W styczniu 2013 r. Rada Ministrów przyjęła „Strategię innowacyjności i efektywności gospodarki – Dynamiczna Polska 2020”. Głównym celem strategii jest tworzenie konkurencyjnej, innowacyjnej i efektywnej gospodarki opartej na wiedzy i współpracy. Zakłada się w niej wsparcie dla rozwoju „internetu rzeczy”, kładąc nacisk na sektor energetyczny. Programy INNOMOTO, INNOLOT służą wspieraniu innowacji w sektorach motoryzacyjnym i lotniczym oraz ich digitalizacji. Niemniej jednak Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 nie zawiera szczegółowych działań na rzecz digitalizacji przedsiębiorstw.

Z punktu widzenia polskich przedsiębiorstw istotne znaczenie ma dopracowanie ich strategii rozwoju oraz znalezienie obszarów, w których mogą skorzystać dzięki digitalizacji. Oczekuje się, że w dłuższej perspektywie polskie przedsiębiorstwa odniosą korzyści z dodatnich synergii między lepszą jakością sieci połączeń a wyższymi umiejętnościami cyfrowymi. Im więcej obywateli będzie korzystało z internetu, tym silniejsza będzie zachęta dla przedsiębiorstw do rozszerzenia swojej obecności w internecie. Co więcej, długofalowa zmiana cyfrowych przyzwyczajeń obywateli może przełożyć się na bardziej innowacyjne praktyki i procesy w przedsiębiorstwach. Według Deklaracji przedsiębiorstw typu start-up¹⁰ Polska zapewnia środowisko przyjazne dla takich przedsiębiorstw. Chociaż znaczna

⁹ Uwzględniono sprzedaż przez sieć informatyczną stanowiącą co najmniej 1% łącznego obrotu.

¹⁰ Istnieje coraz większa liczba innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up. Według wskaźnika z Deklaracji przedsiębiorstw typu start-up Polska znajduje się na 9. miejscu wśród państw członkowskich UE pod względem ogólnej liczby przyjętych

liczba przedsiębiorstw typu start-up prowadzi działalność związaną z rozwojem technologii, ich wzrost może dodatkowo przyspieszyć rozprzestrzenianie się technologii cyfrowych wśród innych polskich przedsiębiorstw.

5 – Cyfrowe usługi publiczne

W dziedzinie cyfrowych usług publicznych Polska plasuje się na poziomie średniej UE i notowała wolniejszy postęp w porównaniu do średniej UE. To jednak dziedzina, w której Polska uzyskała najlepszy wynik. Duża liczba osób korzysta z wstępnie wypełnionych formularzy, ale zasadniczo poziom korzystania z usług e-administracji utrzymuje się na niskim poziomie. Wymiana danych medycznych oraz udział recept elektronicznych nadal są w Polsce zaniedbywane (11% i 4% lekarzy pierwszego kontaktu; w porównaniu do średniej w UE wynoszącej 36% i 27%). Tylko 7,5% osób¹¹ umawia wizytę lekarską przez internet.

Polska administracja publiczna nie jest zbyt chętna do udostępniania danych i informacji. Choć polska ustawa o dostępie do informacji (z 2002 r.) zawiera przepisy wspierające powszechne ponowne wykorzystanie danych, w poszczególnych dziedzinach obowiązują procedury prawne, które często różnią się od przepisów powszechnie obowiązujących i są wobec nich nadrzędne¹². Polska ogłosiła w 2013 r., że będzie korzystać ze standardu ogólnoeuropejskich zamówień publicznych online jako podstawy krajowej strategii e-fakturowania; nadal jednak nie ma jasności w odniesieniu do jego przyjęcia i wdrożenia. E-administracja należy do priorytetów Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020¹³, którego celem jest podniesienie jakości i wydajności usług publicznych dzięki ich digitalizacji. W Strategii Rozwoju Kraju 2020 wspiera się wdrażanie w administracji jednolitych zasad e-administracji. Planowane działania mają na celu digitalizację administracji publicznej, uproszczenie procesów administracyjnych, stworzenie uporządkowanych cyfrowych zasobów wiedzy oraz umożliwienie kontroli informacji publicznej. W opublikowanych w lutym 2016 r. „Kierunkach działań strategicznych Ministra Cyfryzacji w obszarze informatyzacji usług publicznych” określa się cel utworzenia „państwa usługowego”, w którym obywatele będą mogli załatwić wszystkie sprawy administracyjne drogą elektroniczną. Zakłada się w nich utworzenie jednego portalu informacji i usług administracji rządowej oraz kładzie się nacisk na jednolity system cyfrowej identyfikacji obywateli. Choć w dziedzinie e-zdrowia Polska przyjęła nowe środki prawne i instytucjonalne¹⁴, nadal istnieje szerokie pole do usprawnień.

Oczekuje się, że realizowane obecnie inicjatywy pozwolą zwiększyć stopień wykorzystania cyfrowych usług publicznych. Polacy jednak mają wyraźne obawy dotyczące prywatności i bezpieczeństwa ich danych. Rozwiązanie tego problemu i dalsze wspieranie dostępnych usług e-administracji i e-zdrowia przyczyni się do rozwoju cyfrowych usług publicznych.

---

zaleceń z Deklaracji, co daje Polsce środowisko przyjazne przedsiębiorstwom typu start-up. Polska dobrze sobie radzi w dziedzinach Umiejętności i kształcenia oraz Przywództwa merytorycznego. Istnieje jednak silna potrzeba poprawy dostępu do kapitału, w tym: pożyczek dla przedsiębiorstw typu start-up, dostępu do kontraktów zleczanych przez administrację oraz szerszego dostępu do kapitału publicznego.

¹¹ Użytkownicy internetu (w ostatnich 3 miesiącach).

¹² Open Government Data Review of Poland. Unlocking the Value of Government Data [Przegląd otwartych danych publicznych w Polsce. Odkrywanie wartości danych publicznych]; OECD 2015

¹³ https://mac.gov.pl/files/program_operacyjny_polska_cyfrowa_05122014.pdf

¹⁴ Polska ustanowiła krajowe Centrum Systemów Informatycznych Ochrony Zdrowia i przyjęła w 2011 r. ustawę o systemie informacji w ochronie zdrowia. Utworzono Elektroniczną Platformę Gromadzenia, Analizy i Udostępniania Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych oraz Platformę udostępniania on-line przedsiębiorcom usług i zasobów cyfrowych rejestrów medycznych. Od 2013 r. Polska stosuje elektroniczny system weryfikacji uprawnień pacjentów (eWUŚ).

Wyróżnienie: „Polska bez dokumentów i gotówki”

Polskie Ministerstwa Cyfryzacji i Rozwoju opracowują projekt „Polska bez dokumentów i gotówki”, obejmujący dziedziny e-tożsamości, e-zdrowia, e-sądownictwa, e-podatków, e-faktur i transakcji bezgotówkowych. Jego celem jest utworzenie infrastruktury cyfrowej umożliwiającej obywatelom korzystanie z usług obejmujących zakres od wniosku o prawo jazdy po płatność za studia wyższe.